

[Stærmose.]

somhed. Jeg kender det jo fra min tidligere Virksomhed som Ungdomsskoleleder, at man mange Gange betragtede det kulturelle, det folkelige Fællesskab som noget, der skulde ligge i et højere Plan, og Politikken som noget, der skulde ligge i et lavere Plan, og de to Planer skulde ikke have for meget med hinanden at gøre, der maatte ikke blandes Politik ind i kulturelle og aandelige Betragtninger; Politik skulde beskæftige sig med Klasse modsætningerne og med de økonomiske og de haandgribelige Ting. Det er et Skel, som vi i hele vor Eksistens har gjort hvad vi kunde for at nedbryde, og jeg synes ogsaa, der er Grund til, at vi prøver paa efter al vor Evne, saa vidt vi kan styre os selv og holde Kontrol med hinanden, at virkelig-gøre det Fællesskab, vort Folk har oplevet med hinanden, baade i den forestaaende politiske Kamp og i den fremtidige politiske Virksomhed.

Oluf Pedersen: Retsforbundet har bekæmpet Nazisterne fra første Færd. Allerede længe før Krigen var vi i uforsonlig Kamp mod det danske nationalsocialistiske Parti, og det faldt derfor ganske naturligt efter Besættelsen i min Lod at afsløre hele den Genrejsningspolitik, som kom frem fra forskellige Sider. Det har overrasket mig her ved tidligere Debatter i Rigsdagen, at de Taler, jeg førte imod de danske Nationalsocialister, mod Genrejsningen, netop nu angribes baade fra Dansk Samlings Side og ogsaa ude i Landet, idet man piller nogle Sætninger ud af deres Sammenhæng og paa den Maade giver en fuldkommen falsk Fremstilling af, hvad jeg har sagt.

Det, som har været min Grundbetragtning, var, at det er det danske Folk, der skal styre Danmark, og at det derfor ikke kunde være en lille Gruppe danske Nationalsocialister, der havde nogen som helst Berettigelse til, selv om Tyskland havde besat Danmark, at styre vort Land. Jeg gaar ud fra, at det var i Tilslutning til dette Arbejde, man under den 2. Juli 1940 fra Statsminister Staunings Side og fra de 4 store politiske Partier anmodede Retsforbundet om at træde ind i det nationale, danske Samarbejde, hvilket vi straks erklærede os rede til. Det er givet, at der under dette Arbejde har været mange Vanskeligheder, det var en farefuld Sejlsads. Men jeg tror, man kan sige, at alle de 5 Partier under denne Sejlsads stod Last og Brast, og man kan ogsaa hævde, at det danske Folk har staaet bagved, og at der kun var faa, der var uden for — dels Nationalsocialisterne og

Bondepartiet, og dels ved vi jo ogsaa, at Kommunisten og Dansk Samling dengang ikke var med. De var, som man siger, ikke med i Starten. Det var under denne meget vanskelige Periode, at vi saa Repræsentanter for dansk Højfinans, samlet i den saakaldte Højgaard-Gruppe, henvende sig til Kongen og prøve paa at faa dannet et Forretningsministerium uden om Rigsdagen, saaledes at Regeringen skulde erklære sin egen Umulighed, og det var paa det Tidspunkt, den nuværende Kirkeminister erklærede, at han fandt, det kunde være nødvendigt med et saadant Forretningsministerium. Vi ved, at Begrundelsen for dette Ministerium bl. a. var, at man derigennem skulde kunne opnaa særlige Fordele fra tysk Side. Men jeg ser saaledes paa det, at det var et Anslag, som i Landets vanskeligste Tid blev rettet mod det danske Folkestyre. Før mig at se er der ikke nogen Dom over de Folk, der var med dengang, som kan være haard nok. Der kom det gode Resultat ud af denne Henvendelse, at det udtrykkelig fra Kongens Side gennem Statsministeren blev slaet fast, at der i Danmark ikke skulde være nogen Regering uden om Rigsdagen, og man saa da ogsaa senere, at da der blev dannet et Ministerium Scavenius, stod der en Rigsdag bag ved, idet alle de 5 samarbejdende Partier deltog i Opfordringen til Scavenius om at danne Regering.

Jeg vil gerne have Lov til at sige her, fordi der har dannet sig en vis Myte om hele dette Forhold og om den Ulykke, det sagdes at være, at jeg har den Opfattelse, at det var et Gode, man ikke tog Brudet paa det Tidspunkt, men gik med til Dannelsen af Ministeriet Scavenius. Begrundelsen fra min Side er den, at det derved lykkedes at faa Valget i 1943, et Valg, der over for hele Verden, men ogsaa over for Tyskerne, slog fast, at deres Politik i Danmark var slaet fejl, og at dette medvirkede til, at vi ikke fik en dansk Quisling-Regering. Nu ved jeg nok, der er Mennesker, der siger: Ja, saa havde vi vel blot faaet norske Forhold. Det er der ingen Garanti for. Vi ved, at Tyskerne nok i Norge indførte norske Tilstande, men vi ved ogsaa, at de indførte polske Forhold i Polen, og vi ved, at for et Land som Danmark med sine kun 4 Millioner Indbyggere var der ingen Grænser for, hvilke Ulykker de tyske Magthavere, som var uden enhver Hemning, kunde gennemføre, hvis de blev tilstrækkelig ondskabsfulde.

Man har staaet sammen under Besættelsen, de 5 samarbejdende Partier har staaet sammen i Protest mod Stikkerlikvideringerne, og man har staaet sammen, da